

Handläggare
Håkan Olsson
Telefon: 076-1290024

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2017-03-23

Redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak 2016

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak för 2016, samt tillsynsplan för 2017.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnerberg
avdelningschef

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsnämnd har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som anmält att de säljer folköl respektive tobak. För att underlätta såväl planering och uppföljning som resursfördelning har stadsdelsförvaltningen upprättat en tillsynsplan.

Förvaltningen har sedan 2010 en väl utvecklad modell för sitt tillsynsarbete. Under 2016 har varken förbud att sälja folköl eller tobak, varningar eller föreläggande med vite meddelats enligt alkohol- eller tobakslagen. Stadsdelsförvaltningen har genomfört tillsynsbesök i den utsträckning som riktlinjerna föreskriver samt utfört kontrollköp i stor utsträckning.

Bakgrund

Östermalms stadsdelsförvaltning har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak.

Kommunen har sedan 2010 ansvarat för tillsynen av märkningen av tobaksvaror. Tidigare har denna tillsyn legat på Statens folkhälsoinstitut (nuvarande Folkhälsomyndigheten). Polismyndigheten blev vid samma tidpunkt tillsynsmyndighet tillsammans med kommunen. Anmälningsplikten har skärpts och det är idag straffbart att inte anmäla till kommunen att man säljer tobaksvaror. Till anmälan ska programmet för försäljningsställets egenkontroll bifogas.

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för folköls- och tobakstillsyn. Tillsynsbesöken ska dokumenteras och för detta ändamål finns särskilda tillsynsprotokoll. Samtliga stadsdelar har tillgång till stadens gemensamma IT-stöd, benämnt OL2. I systemet finns alla försäljningsställen i staden registrerade, drygt 1100 butiker, varav 97 inom Östermalms stadsdelsnämnds område.

I anslutning till genomfört tillsynsbesök lägger stadsdelsförvaltningen in uppgifter om genomförd tillsyn och skickar en kopia till samtliga butiker.

En stor del av tillsynsarbetet handlar om att informera handlarna. Upptäcker förvaltningen att en handlare bryter mot gällande lagstiftning eller bestämmelser, anmäls detta till polismyndigheten och förvaltningen följer upp det aktuella ärendet och redovisar detta till nämnden.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen ska årligen göra minst ett tillsynsbesök hos handlare som säljer tobak och/eller folköl. Förvaltningen har en väl utvecklad modell för tillsynsarbetet. Den går ut på att polisen informeras innan tillsynsbesök om vilka datum tillsynen sker, att enhetens tjänstemän alltid arbetar två och två samt att tobakslager och utrymmen vid och under disk kontrolleras.

Vid tillsynen legitimerar sig tjänstemännen och ber handlaren att uppvisa registreringsbevis för verksamheten samt egenkontrollprogrammet som är ett dokument med rutiner för hur de anställda ska säkerhetsställa att underåriga inte kan köpa tobak eller folköl.

Programmet innehåller även de lagar och förordningar som är fastställda för försäljning av tobak och folköl. Vidare går den tillsynsansvariga igenom ett tillsynsprotokoll där handlaren får svara på vilka rutiner han har för att kontrollera köparen ålder, när

underåriga vill köpa tobak och folköl samt hur personalen informeras om gällande lagstiftning. Medan den ena tjänstemannen går igenom tillsynsprotokollet med handlaren så kontrollerar den andre tjänstemannen att all tobak är märkt enligt gällande lagstiftning, att ingen otillbörlig reklam förekommer, att åldersdekalerna finns uppsatta vid kassan samt kontrollerar butiken och dess lager. När allt är genomgången så undertecknar tjänstemannen och handlaren tillsynsprotokollet och tillsynsbesöket avslutas.

Den tillsynsansvarige är aktiv i att sprida den information som finns inom tobaks- och folkölsområdet, exempelvis genom att erbjuda sig att delta vid personalmöten samt att vid tillsynsbesök informera handlaren och butikspersonal om det har tillkommit någon förändring gällande lagstiftning eller annat som berör försäljningen av tobak och folköl.

Tjänstemännen finns även tillgängliga för frågor från handlare via telefon eller mail.

Sanktioner

Enligt alkohollagen kan den som säljer folköl bli föremål för administrativa ingripanden om bestämmelser i alkohollagen inte följs. För folköl kan ett försäljningsförbud meddelas om 6 eller 12 månader.

Anses ett förbud vara en allt för ingripande åtgärd kan i stället en varning meddelas. Enligt tobakslagen kan kommunen förelägga tobakshandlaren att vidta åtgärder och föreläggandet kan förenas med vite.

Därutöver kan kommunen meddela ett förbud enligt tobakslagen. Beslut fattas i enlighet med delegationsordningarna för respektive stadsdelsnämnd.

Statistik

Enligt riktlinjerna för folköls och tobakstillsynen ska tillsynen ske på de försäljningsställen som har anmält försäljning av folköl och/eller tobak. Det finns dock försäljningsställen som inte har anmält folköls- och/eller tobaksförsäljning och sedan 2008 har stadsdelsförvaltningen påträffat över 40 nya eller oanmälda försäljningsställen.

Inom Östermalms stadsdelsnämnds område fanns vid utgången av 2016 totalt 97 försäljningsställen registrerade i ärendehanteringssystemet för folköls och tobakstillsynen, OL2.

Av dessa sålde 7 enbart folköl, 55 folköl/tobak och 90 tobaksvaror. Siffrorna avser handlare som anmält till socialförvaltningen att de säljer folköl och/eller tobak. Enheten har även denna sommar arbetat på festivaler, bland annat Summerburst, som besöker Östermalm för att arrangörerna inte ska sälja tobak till ungdomar under 18 år.

Från 1 juni 2015 får stadsdelsförvaltningarna genomföra kontrollköp, det vill säga att anlita ungdomar som fyllt 18 år med ungdomligt utseende för att köpa cigaretter eller folköl. Syftet har varit att kontrollera om butikerna begär legitimation. Totalt har 277 kontrollköp genomförts och överlag ser det bra ut.

MÅNAD	ANTAL	ANTAL SOM SÅLDE
Januari	16	0
Februari	22	1
Mars	62	1
April	31	1
Maj	25	1
Juni	58	7
Juli	0	0
Augusti	12	4
September	34	11
Oktober	0	0
November	0	0
December	17	1
Total:	277	27

Beslag av tobak 2016

Under 2016 gjordes inga fynd av utländsk tobak och behövde därför inte kontakta polisen för att få hjälp med att beslagta tobak. Inga andra felmärkta produkter påträffades under året.

I tabellerna nedan framgår hur många försäljningsställen som finns inom stadsdelsområdet, fördelningen av genomförda besök samt genomförda beslag.

Antal försäljningsställen och försäljningsslag

Östermalm	Antal	Öl	Tobak
	97	55	90

Genomförda besök i Östermalms stadsdelsområde

2016	2015	2014
106 st	141 st	104 st

Beslag i Östermalms stadsdelsområde

Den totala beslagtagna mängden cigaretter, rulltobak och vattenpipstobak uppgår till:

	2016	2015	2014
Cigaretter	0	520 st	520 st
Rulltobak	0	0	3 paket
Vattenpipstobak	0	19 paket	4 paket

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom preventionsenheten som sedan 1 januari 2016 organiseras inom socialtjänstförvaltningen.

Förvaltningens förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning har under 2016 genomfört tillsyn hos samtliga handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak. Kravet på årlig tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljningen är därmed uppfyllt till under 2016.

Den tillämpade modellen med förhandsanmälan till polisen har visat goda resultat.

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn av folköl och tobak 2016 samt tillsynsplan för år 2017.

Bilaga

Tillsynsplan för folköl- och tobakstillsyn 2017.